

— „U hebt wel gezegd dat u nooit hebt nagegaan in hoeveel vereenigingen u de eene of andere functie bekleedt, maar u hebt toch wel eens na een erg drukken dag bij u zelf gezegd: Nu heb ik vandaag zóó- en zóóveel vergaderingen gehad?”

„Nee, dat kan ik u werkelijk niet zeggen... Maar ik kan u wel mijn methode van werken vertellen. Die is: datgene wat ik te doen heb, zoo snel mogelijk af te doen. Niet uitstellen. Brieven beantwoord ik onmiddellijk en stukken, die ik te lezen heb, doe ik zoo gauw mogelijk af...”

— „Beantwoordt u alle brieven zelf?”

„Ja, altijd zelf. — En ten tweede denk ik altijd maar aan één ding tegelijk, zoodat ik, als ik gepreoccupeerd ben over een zaak en in een ander milieu kom, tijdelijk die preoccupatie uit het hoofd zet. Dat heeft gemaakt dat ik, daar waar ik kwam, in den regel een redelijk oordeel kon vellen. De beste manier om veel te werken zonder zich veel te vermoeien is, afwisseling in het werk te brengen en ik geloof dat werken op zichzelf niet zoozeer vermoeit, mits het niet een tredmolen wordt.

„Die methode heeft bij mij dadelijk haar gebreken getoond. Ik heb mijn werk zóó gevarieerd dat ik het niet meer kan bijhouden en nu gaat het mij als in Huibert en Klaartje: Ik wil geen van mijn kinderen graag missen en het moet toch. Maar ik zorg nu ten minste dat ik geen kind meer krijg en dat ik diegenen die op hun eigen beenen kunnen staan, alleen laat loopen.”

* * *

Hierbij moest ik het laten, al was er zeker nog heel veel meer te vragen en te vernemen geweest. De bereidwilligheid waarmede, nu eenmaal de toestemming gegeven was, de patiënt zich voor de operatie leende, maakte mijn taak al bijzonder gemakkelijk. Heel stil zittend, een alleraangenaamst model voor den teekenaar, praatte de heer Wertheim gestadig door met die kalmte en die zekerheid welke den man kenmerken, die een vaste overtuiging op zeer verschillende punten heeft, terwijl in den gedempten klank der stem altijd toch weer die voorzichtige bescheidenheid was te merken die onophoudelijk waakt tegen zelfoverschatting. De groote, ruime, gemakkelijk gevormde zinnen rolden zoo geregeld voort alsof ze vooraf van buiten geleerd waren, hetgeen natuurlijk niet zoo was en ook niet zoo *kon* zijn. Het tempo was zóó rustig (blijkbaar opzettelijk, te mijnen gerieve, iets langzamer dan gewoonlijk), dat men met een beetje *short-hand* den spreker gemakkelijk kon volgen. Ik geloof dat iemand die in een aangrenzend vertrek de klanken had kunnen opvangen, zou gedacht hebben dat daar een professor zat die college hield en zijn leerlingen iets dicteerde.

Ook doordien de heer Wertheim telkens tot het aanroeren van een of ander onderwerp zelf het initiatief nam, had het geheele onderhoud voor mij veel van een college.

Zoodat dan ook het bovenstaande meer is te beschouwen als het relaas van de hier en daar afgebroken *Bekentnisse einer schönen Seele* dan wel als het proces-verbaal van een eigenlijk vraaggesprek.